

15. Kelly, Janet M., and William C. Rivenbark, 2003. Performance Budgeting for State and Local Government. Armonk, NY: M.E. Sharpe. Mode Access: <http://sogpubs.unc.edu/electronicversions/pg/pgwin04/article3.pdf?> [inEnglish]

16. Etimologiya: uchebnoye posobiye / L. A. Vvedenskaya, N. P. Kolesnikov. — Rostov n/d: Feniks, 2008. — p.338 [inRussian]

Фурман В.М.

д.е.н., професор кафедри фінансів та кредиту
ДВНЗ «Міжгалузева академія управління»

ЯК ВРЯТУВАТИ ГРИВНЮ

Furman V.M.

Doctor of science, professor

HOW TO SAVE HRYVNYA

АНОТАЦІЯ. Проаналізовано проблеми вільного курсоутворення та девальвації гривні. Запропоновано механізми стабілізації ситуації на валютному ринку в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: валютний курс, банки, рефінансування, депозити, інфляційне таргетування, валютний коридор.

ANNOTATION. The problems of free rate formation and devaluation of hryvnya are analyzed in the given paper. The mechanisms as for the stabilization of the situation of a foreign exchange market in Ukraine are offered here.

KEY WORDS: exchange rate, banks, refunding, deposits, inflation targeting, currency corridor.

Більше 100 % девальвації курсу національної валюти за 2014 рік — такий результат запровадження політики ринкового курсоутворення в Україні. Ми всі розуміємо, що валютних резервів немає у достатній кількості, економічна та політична криза в країні, війна і т.д. Тому падіння курсу невідворотне. Але те, що відбулося на валютному ринку в 2014 році, є загрозою національній безпеці, банківській системі (проблеми ліквідності, капіталізації, які вже сьогодні вимірюються десятками мільярдів гривень) та населенню України. Більше того, ми не знаємо, що буде з гривнею в 2015 році. Якщо нічого не зміниться, є всі підстави прогнозувати, що ми можемо повторити сумний досвід минулого року.

Жертвами валютної кризи є усі українці, суб'єкти господарювання, банки, сама держава. Ми всі платимо за рахунок своїх до-

ходів і заощаджень за неефективну валютну політику держави. Тому дана тема є досить актуальною на сьогодні. І питання як врятувати українську гривню – одне із ключових на порядку денному Уряду, Національного банку, Міністерства фінансів.

Теоретичними та практичними питаннями дослідженнями проблем валютного курсу, стабільності курсу національної валюти та її впливом на економіку держави займалися такі відомі вчені або ж практики, як Гальчинський А., Савченко О., Савлук М., Бутинець Ф., Матвієнко В., Кірейцев Г., Золотов А., Гриджук Д. та інші. Треба відверто зазначити, що у більшості авторів, особливо практиків банківської сфери, є чітко сформована позиція щодо теми нашого дослідження.

Так, наприклад, экс-заступник Голови НБУ Савченко в одному із своїх виступів говорить про те, «щоб курс гривні зафіксувався на рівні 14 гривень за долар, необхідно відмінити майже всі адміністративні обмеження, введені раніше НБУ. Обмеження ці привели до того, що почали формуватися валютні ринки України поза сферою впливу НБУ. Наприклад, кілька експортерів залишають свою виручку за кордоном і там її продають імпортерам, щоб вони здійснювали імпорт. Вони уникають адміністративного тиску і валютних ризиків. Там ринок формує курс. Є також готівковий ринок на вулиці, поза Україною – у Варшаві, в Росії, в Лондоні. Своїми діями ми витісняємо організований ринок. Автор також говорить про те, що потрібно припинити емісію, яка не забезпечена товарною масою. Коли йде рефінансування комерційних банків у сумі більше 100 мільярдів гривень, а ці банки не нарощують кредитні портфелі для розвитку економіки, а звужують їх, і коли ВВП падає, то це означає, що нові гроші не мають під собою товарного інвестиційного забезпечення. Вони йдуть лише на вирішення фінансових проблем банків, людей, що забирають гроші з депозитів, і так далі»¹.

Екс-голова ради НБУ, відомий економіст А. Гальчинський зазначає, що «перехід до плаваючого курсу має означати не вільне, а регульоване, точніше, кероване плавання. Перестрибнути за один раз із системи фіксованого валютного курсу в стан його нерегульованого плавання неможливо. Це був би стовідсотковий авантюризм». Далі автор зазначає, що «за формальними ознаками, справді, стабільний курс — це добре, це еталон, до досягнення якого праг-

---

¹ Савченко О. Для врятування гривні потрібно зняти обмеження та зупинити емісію. Див.: <http://vz.ua/news/41289-dlya-spaseniya-grivni-nbu-dolzhen-snyat-ogranicheniya-i-prekratit-emissiyu-savchenko>

нуть усі країни. Але подібного роду стабільність має бути природною, вона повинна забезпечуватися інструментами не лише грошовою, а й макроекономічною, у тому числі й фіскальною, політики, механізмами не тільки НБУ, а й уряду. Є таке поняття — ціна стабілізації валютного курсу. Якою ціною ми утримували майже чотири роки валютний курс на рівні 7,99, скільки ми витратили на ці цілі валютних резервів, чи не цим визначається наш нинішній переддефолтний стан у системі зовнішніх боргових зобов'язань — давайте поміркуємо насамперед над цими питаннями...»¹.

Взагалі, проблема валютних ризиків, валютних ринків в економічній теорії та практиці вперше постала на початку 70 років минулого століття, коли були введені плаваючі валютні курси². І з тих пір вони постійно обтяжують як діяльність суб'єктів господарювання так і простого населення.

Наш Національний банк, переходячи до плаваючого валютного курсу, потрапив у монетарну пастку: намагаючись підтримати банки великим рефінансуванням, він тим самим стимулює попит на долар. Фактично роздача рефінансування і відкликання вкладів громадян з банків (більше 30 % становить зменшення депозитної бази банків протягом минулого року або ж сума більше 150 млрд грн) є головною причиною зростання валютного курсу. У людей сьогодні криза довіри до гривні і вони намагаються будь-якою ціною купити долар. Банки також заробляють надприбутки на валютних спекуляціях (сьогоднішня дохідність може складати більше 150 % річних). Так для чого їм тоді кредитувати?

Тепер що стосується вільного курсоутворення. Ми чомусь усе сприймаємо дуже просто — вільний курс, значить по суті не контрольований курс. Якщо проаналізувати світовий досвід, чистого плавання курсу практично ніде немає. І в Україні доцільним було б запровадження не вільного, а керованого плавання.

Який вихід із цієї ситуації? Необхідно запровадити механізм валютного коридору, (наприклад у межах 12—13 гривень за долар). Мова йде по суті про граничні точки валютних коливань, при досягненні яких вводилися в дію механізми інтервенцій. НБУ має робити такі інтервенції, тому що він відповідає за стабільність національної валюти згідно Конституції. В іншому випадку він її порушує.

---

¹ Гальчинський А. Плаваючий курс, це початок кінця адміністративного ринку // Дзеркало тижня. — Від 21 лютого 2014 р. — С. 1—4.

² Прасолова С.П. Проблеми оцінки та управління валютним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія: Економічні науки. — 2008. — №1. — С. 241—248

Кожен рік валютний коридор може змінюватися! І не обов'язково в сторону збільшення. Під дією позитивних економічних факторів (значний приплив інвестицій, ріст економіки, позитивне сальдо платіжного балансу і т.д.) може відбуватися природна девальвація гривні, зміцнення її купівельної спроможності.

Всі ми розуміємо, що стабільність валютного курсу повинна забезпечуватися інструментами не лише грошової, а й макроекономічної політики. І що одному Нацбанку ці питання не вирішити. Але в короткостроковому періоді це можливо зробити – тримати курс долара в межах 12–13 грн за 1 долар.

І якщо і надалі курс гривні продовжить падіння, то НБУ та Уряду потрібно ввести мораторій на дострокове зняття депозитів в забезпечити дієвий контроль за рефінансуванням банків.

Крім того, хочеться звернутися до ще однієї проблеми – строкості депозитів. Ми знаємо, що всі у нас депозити по суті своїй до запитання (їх можна забрати в будь який час, незважаючи що вони лежать у банку терміном, наприклад, 1 рік). Ми втратили в минулому році 30 % депозитів банківської системи і які в більшій своїй мірі пішли на валютний ринок. Це також одна із головних причин кризи. Тому треба внести зміни в чинне законодавство і запропонувати вкладнику вибір: із правом дострокового розірвання та без. Зрозуміло, що в другому випадку відсоткова ставка має бути вищою. Така практика діє у європейських країнах світу (Німеччина, Італія, Франції, Австрія тощо). Для України такий варіант також є доцільним. Необхідно прийняти Верховній раді України законодавчі зміни і всі нові депозити приймати на таких умовах.

Хотілось би зазначити про ще одну проблему, з якою ми зіткнуємось незабаром: різке збільшення валютного курсу провокує інфляційні очікування. І сьогодні, коли ми чуємо із вуст урядовців, що інфляція буде 15–20 %, то це дуже оптимістичні оцінки, за умови якщо нічого не зміниться і курс долару буде зростати (за такого тренду він може сягати і 25 і 30 грн через місяць, два). За оцінками експертів, зростання цін більш як на 10 % породжує інфляційну спіраль, яку дуже важко зупинити. Це стає гальмом інвестиційного процесу. У НБУ та в уряді є інструменти, які дають змогу не допустити подібного стрибка цін (комплексна система заходів режиму інфляційного таргетування). Треба думати зараз, як не допустити подальшої девальвації та забезпечити укріплення гривні в межах валютного коридору 12–13 грн за 1 долар.

Зрозуміло, що всі можливі заходи, про які ми говорили вище, при наявності політичної волі дадуть можливість утримати курс

у короткостроковому періоді. У довгостроковому періоді нам потрібен швидкий результат успішних реформ економіки та системи державного управління та входження України до 20 найбільших країн світу протягом наступних 20 років. І тоді ми дійсно зможемо мати сильну вільноконвертовану гривню, яка буде рахуватися однією із стабільних валют світу.

УДК 336.717.061.1

Шинкаренко А.В.

аспірантка кафедри банківських інвестицій
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Shynkarenko A.

graduate student of the investment banking department
of Kyiv National Economic University

AREAS OF BANK INVESTMENT ACTIVITY

АНОТАЦІЯ. У статті проаналізовано основні напрями інвестиційної діяльності банку. Висвітлено головні відмінності інвестиційних операцій від інших видів банківської діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційна діяльність банку, напрями інвестиційної діяльності банку, банківське кредитування.

ANNOTATION. The article analyzes the main directions of bank investment activity. Also the main differences between investment activities and other banking activities are highlighted.

KEY WORDS: investment activities of the bank, areas of bank investment activity, bank lending

Постановка проблеми. Банківська діяльність дуже різноманітна і включає надання послуг із залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб, розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних і юридичних осіб [1, ч. 7, ст. 2]. Проте особливо важливе значення для економіки країни мають банки як постачальники інвестиційних ресурсів. Акумуляуючи приватний, державний чи іноземний капітал, банки генерують значний обсяг ресурсів. Спрямування таких ресурсів на інвестиції може сприяти не тільки формуванню національного інвестиційного ринку, але й упровадженню сучасних технологій,